

Kdor ni nesreče ognja zavarovan, vsak dan je v nevarnosti beraške palice.

Izmed vseh nesreč, ktere morejo človeka zadeti in na beraško palico spraviti, gotovo je ena največjih ogenj, ki v malo trenutkih pokonča vse človeško imetje, posamesne hiše, cele vasi in mesta, ktere je poprej stavilo sto in sto pridnih delalcev z žuljavimi rokami. Bogatin, ki je včeraj imel v obilnosti še vsakterega blaga, mora danes prositi milodarov. Koga ne prestraši to! In vendar naši ljudje na vse to premalo porajajo; čeravno je od leta do leta več pogorišč, vendar je še zmirom večje število taci gospodarjev, ki niso pri nobeni družbi zavarovani, kakor tistih, ki so zavarovani.

To nam spričujejo žalostne skušnje pri vsakem pogorišču.

Nekteri pravijo: ogenj, to je res strašna reč; al bo že Bog in sv. Florijan varoval, da ne bom pogorel. Spet drugi pravijo: zavarovati bi se bilo res dobro, al za božjo voljo, kako se bom zavaroval, vsaj imam deset in dvajset lukenj zamašiti, davkarji pa tudi nikoli niso siti itd.

Res je dandanes za ubogega kmeta zelo težavno pri tolikošnih davkih in slabih letinah na kakošno dobrohotno napravo misliti, ker slehernemu primanjkuje denarja.

Al če pomislimo na strašno nesrečo, ki jo ogenj napravi, moramo vendar reči, da noben denar, ki si ga more človek prihraniti, ni na tako dober kapital naložen kakor ravno ta, če se ž njim obvaruje velike nesreče. To pripozna vsakdo, kdor je enkrat pogorel. Toraj je moj nasvet ta-le:

A. Da bi se za našo deželo ustanovilo posebno zavarovalno društvo zoper škodo ognja in drugih nesreč, po taki osnovi kakor je graška zavarovalnica.

B. Da bi se postava naredila, da bi moral vsak posestnik svoje poslopje pri dotičnem društvu zavarovati, ker po takem načinu bi ves denar ostajal v naši domači deželi, doma; pogorelci bi pa lahko bolj hitro s splačanim denarjem si lepše in boljše poslopje postavili, pa tudi plačilo bi bilo tako majhno, da na Kranjskem bi morebiti od vsacih zavarovanih 100 gold. plačilo komaj zneslo do 10 soldov na leto. Toraj rodoljubi prevdarite nasvet, ki ga je spisal kmet.

M. Illovar.

Dostavek vredništvu. Če tudi so „Novice“ v preteklih 29 letih že na kupe papirja popisale s prigovarjanjem, naj bi vsak hišni gospodar se zavaroval nesreče ognja, vendar niso dosegle še svojega namena iz vzrokov, ki ste jih Vi, Illovar, resnično našli v tem članku. In če ste tudi Vi zopet prazno slamo mlatili s prigovarjanjem svojim, vendar bo morebiti iz te slame vsaj kako zrno padlo na rodovitna tla. Zato nismo Vašega spisa na stran djali. Kar pa se tiče zavarovalnih družeb, jih imamo že veliko, ki so cenejše kakor je graška, ktera je najdražja zato, ker je njena režija, to je, česar potrebuje za svoje uradnike itd., najdražja. Res je pa, da takrat bi domača zavarovalnica najcenejša bila, ako bi mogli postaviti si narediti, da vsak se mora zavarovati. Za tako postavbo je kmetijska naša družba že pod Bachovo vlado prosila, al ni se jej dovolila. Poskusiti bode še enkrat; al dokler dežele ne pridejo do tiste samostojnosti (avtonomije), za katero se mi federalisti poganjamo, ni upanja, tega doseči, ker dunajski gospodje nam zdaj dovolijo samo to, kar oni po svoji modrosti za dobro poznajo. Gotovo smo si, da minister Giskra ne bi bil take naprave nikdar dovolil; sam za-se je pa dobro skrbel ter je bil pri mnogih na-

rodno-gospodarskih napravah tako srečen, da je v malo letih silno obogatel.

Šolske stvari.

Ali naj bi bil učitelj tudi za naprej orglavec in cerkovnik, ali ne?

(Konec)

Naj še o orglah dodam par vrstic. *)

Za stran orgel z okrajšano spodnjo osminko (oktav, kjer manjka velikih piščal in dotičnih tast „gis, fis, dis, cis“ ali kar je vse eno: „as, ges, es in des“ v manualu in pedalu) piše Seidel v svoji knjigi od orgel („die Orgel und ihr Bau“) to le: Pač ni treba dosti pojasniti, da so taka dela malopridna, nič vredna, skaze („höcht elende und sogar nichts würdige Pfschereien“), ki bi ne imele se dandanašnje v cerkvah več trpeti; ker prvič, potrebujemo na orglah enega tona tako dobro ko drugega; drugič se večidel glasbenih skladb ne dá na taki skazi, še po večem ne, izpeljavati, ali se pa izpeljavajo z veliko težo in zadnjič vendar le nezdatno in pomanjkljivo. To vé in trdi vsak orglavec, ako le ni preveč zaljubljen v staro napako.

Ravno take važnosti je prostor, kjer stojé **) pevci in pevke. Nastop vseh glasbenih moči mora biti tako vredjen, da vsi lahko voditelja ali orglavca gledajo v obraz in vidijo vsaki migljaj njegov.

Kedar tedaj napravlja se kor ali postavljajo se orgle, gleda naj se, da se dobi ugoden prostor za pevce, pevke itd. Ako bi utegnil kdo ugovarjati, da so to le malenkosti, naj pomisli, da male reči so tudi užigalnik, kresalo, goba; vendar brez tega ne napravimo ognja. Ko je bila vojaška maša v farni cerkvi Kranjski, ni hotel kapelnik svojih godcev postaviti na kor, rekši, da ne smejo nikdar stati v ravni vrsti; ker pa tu drugače ne bi bilo mogoče, postavil jih je rajši pod zvonik za orgle in v drugo spodaj v cerkev. — Kako važen je nastop glasbenih moči, pokazal je tudi predsednik društva sv. Cecilije na Nemškem. Prišedši k neki slovesnosti v cerkev vidi na koru, da pevci, pevke in godci niso bili razstavljeni, kakor je treba; šel je naravnost iz cerkve rekoč: „videl sem, slišati mi ni treba“.

Potrebno je, da je na koru vse v pravem redu, ako se zahteva količkaj dobro petje in glasba; vsaj tudi je mnogo ležeče pri kmetu in rokodelcu na dobrem in ročnem orodju. Ako manjka enega ali drugega, izpeljava ne more biti dobra. Primerja se lahko voditelj petja in glasbe s slikarjem. Slikar vzame na svojo desko (paletu) različne barve, jih primerja, sestavlja in meša po svoji umnosti in tako vstvari s pomočjo šetavk (pinsel) svoje delo (podobo). Tudi voditelj glasbe potrebuje različnih glasbenih barv, da jih sestavlja v lepo, veličastno in čutapolno soglasje. Ako jih nima ali mu jih mešajo drugi nezmožni — delo ne more biti nikdar dobro. Pri takih okoliščinah nastopili naj bi se veljavni možje na stran orglavca, da se krepko izpelje delo v čast božjo.

Ljudje, ki prihajajo v cerkev, so različni; enemu

*) V zadnjem stavku sem omenil Gallus-a; naj danes dodam še to: Gallus Jakob, prav po rodovini Händel (najbrže pa Petelin) rojen na Kranjskem okoli leta 1550. in tedaj tudi znan pod imenom „Carniolus“, bil je kapelnik škofa Olomuškega, potem cesarski kapelnik. Kot glasbeni skladatelj bil je kós najboljšim tadanjim rimskim umetnikom. Najimenitniša njegova skladba je: „Ecce quomodo moritur justus“, dasiravno je število njegovih skladb zelo veliko. Umrl je 3. julija 1591 v Pragi slavljen od mnogih pesnikov.

**) Žalibog, da pojejo sem in tje sedé, kar nikakor ni dobro. Pis.